

ผู้ตรวจการแผ่นดิน

สภทศวรรษแห่งการพัฒนาและท้าทาย

ผู้ตรวจการแผ่นดิน สองทศวรรษแห่งการพัฒนาและท้าทาย

ISBN	:	978-616-93433-1-8
พิมพ์ครั้งที่ 1	:	มกราคม 2563
จำนวนพิมพ์	:	1,000 เล่ม
จัดทำโดย	:	สำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน เลขที่ 120 อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 โทร. 0-2141-9100 โทรสาร 0 -2143-8341
พิมพ์ที่	:	บริษัท พี.เอส.กรุ๊ป (1954) เลขที่ 12 ซอยสุกัญญกิจ แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร 10800 โทร. 0-2587-0699, 0-2910-2950 086-475-1354 โทรสาร 0-2587-0699

เรื่องที่ 20

ชีวิตในเรือนจำ

ปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนยังคงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนจากการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายขององค์กรหรือเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งมีหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงแห่งรัฐ เพื่อคาดคั้นให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยให้การรับสารภาพก่อให้เกิดการแสวงหาข้อมูลหรือพยาน

หลักฐานที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมตามครรลองครองธรรม อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อสิทธิในชีวิตและร่างกายและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องหา หรือจำเลยอย่างร้ายแรง การทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่เกิดขึ้นจากการกระทำของเจ้าพนักงานรัฐนั้น ทำให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่กล้าแจ้งความดำเนินคดีด้วยหวาดกลัวต่ออำนาจ การแก้แค้น และข้อจำกัดในตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ไม่อาจเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมหรือกระบวนการร้องเรียนได้โดยสะดวกและความยากลำบาก

เรื่องร้องเรียนของผู้ต้องขังมีความอ่อนไหวและแตกต่างไปจากผู้ร้องเรียนกลุ่มอื่นที่เป็นประชาชนทั่วไปอย่างมาก ซึ่งแนวทางเดิมในการดำเนินการเรื่องร้องเรียนของเจ้าหน้าที่สอบสวนมักจะมีลักษณะตั้งรับ กล่าวคือ มีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานตรวจสอบข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาวินิจฉัย ทำให้ผู้ร้องเรียน/พยานได้รับผลกระทบในทางลบ เกิดความเปี่ยงเบนในมาตรฐานการปฏิบัติงาน รวมทั้งไม่อาจแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการรับเรื่องร้องเรียนหลากหลายประเด็นและบ่อยครั้งที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องขัง และเกี่ยวกับเรือนจำ/ทัณฑสถาน โดยเรื่องร้องเรียนเป็นความขัดแย้งระหว่างผู้ร้องเรียนและเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์โดยตรง ซึ่งอาจเป็นอันตรายแก่ผู้เสียหายและพยาน ผู้ตรวจการแผ่นดินเล็งเห็น

ถึงความสำคัญในประเด็นดังกล่าว จึงมีการวางแผนการสอบสวนและแสวงหาข้อเท็จจริงเพื่อหาพยานหลักฐานอย่างรอบคอบ และลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยไม่แจ้งข้อมูลของผู้ร้องเรียน และรายละเอียดข้อเท็จจริงของเรื่องร้องเรียนล่วงหน้าให้ผู้ถูกร้องเรียนทราบ เพื่อเป็นการคุ้มครองพยานและปากคำผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยไม่ให้มีเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์เข้าร่วมรับฟังอยู่ด้วย รวมทั้งผู้ตรวจการแผ่นดินมีโครงการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในเรือนจำและผู้ต้องขังเกี่ยวกับหน้าที่และอำนาจของผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยดำเนินงานในลักษณะการปฏิบัติงานเชิงรุก ซึ่งกลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ผู้ต้องขังเรือนจำ/ทัณฑสถาน เป็นกลุ่มคนที่มักจะถูกละเลยและถูกจำกัดสิทธิในเรื่องต่าง ๆ ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลการช่วยเหลือจากภาครัฐได้อย่างชัดเจนถูกต้อง

2. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในเรือนจำ/ทัณฑสถาน มีความตระคร่ำในการกิจ ทำให้เกิดความเครียดและมีทัศนคติในเชิงลบต่อการร้องเรียนของผู้ต้องขังมากกว่าบุคลากรผู้ถูกร้องเรียนในหน่วยงานอื่น

เพื่อให้ผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องได้มีโอกาสรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตรวจการแผ่นดิน และสามารถใช้สิทธิในการร้องเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ผู้ตรวจการแผ่นดินได้ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียนของผู้ต้องขัง และเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวกับเรือนจำ/ทัณฑสถานอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานในเชิงรุกและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขเฉพาะด้านที่ได้รับการตอบสนองเป็นอย่างดี ทั้งในแง่ของการลดปริมาณเรื่องร้องเรียนและการปรับทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนเป็นไปด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส และเป็นธรรม

